

FÖRORD

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra är en nyskapande, flexibel och banbrytande organisation, som arbetar för att göra den vanliga finländarens framtid allt bättre. Sitra har uppställt som mål att Finland senast år 2010 skall vara en av de tre framgångsrikaste nationerna i världen. I Sitras strategi understryks därför bland annat följande åtgärder och tyngdpunkter:

- Våra kunskaper och insikter om globaliseringen och andra internationella och nationella utvecklingstrender och dessas inverkan på Finland skall fördjupas och klarläggas. Så främjas uppkomsten av en nationell syn bland beslutsfattarna. Sitra vill stå till beslutsfattarnas tjänst så, att dessa lättare kan förstå och förutse utvecklingen.
- Sitra kommer med idéer och förslag och vidtar åtgärder, med vilka det finländska samhället, som bygger på kunnande, på ett balanserat sätt skall kunna bli allt starkare.
- Sitra kommer med idéer, föreslår och vidtar åtgärder, med vilka skadeverkningarna i ett samhälle som bygger på kunnande, såsom regional och personlig utslagning, kan lindras och förhindras.
- Utomstående sakkunniga bedömer Sitras verksamhet, tillvägagångssätt och inriktning och hela organisationens effektivitet.

Sitra fullföljer sin uppgift med hjälp av forskning, innovativ verksamhet, företagsfinansiering och utbildning. I verksamheten förenas ansträngningarna inom olika områden av kunnandet i avsikt att uppnå nya mål.

Programmet Finland 2015 är en metod att uppnå Sitras grundläggande mål. Under programmet bekantar sig finländska beslutsfattare med de internationellt och nationellt viktigaste framtidsutsikterna. De kommer med förslag för hur man kan bemöta dessa utmaningar och diskuterar strategiska linjedragningar och åtgärder, med vilka detta kan göras.

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra vill tacka deltagarna i den första kursen i programmet Finland 2015, samarbetspartnerna som deltagit i planeringen och genomförandet och inhemska och utländska sakkunniga som hörts under kursens gång.

Minister Jaakko Iloniemi har tjänat som ordförande under den första kursen av programmet Finland 2015 och det vill vi varmt tacka honom för. Vi vill också tacka Petri Kantolas new media team och Nedecon Oy för planeringen och förverkligandet av den virtuella inlärningsmiljön som utnyttjats under kursen. Sitras utbildningsteam har svarat för genomförandet av den första kursen i programmet Finland 2015.

Slutrapporten över den första kursen i programmet Finland 2015 har utarbetats av programdirektör Tuovi Allén (Sitra) och redaktör Matti Karhu utgående från kursdeltagarnas arbete och diskussioner.

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra önskar, att denna rapport skall väcka en bred samhällsdebatt och för sin del medverka till att målen, som Sitra ställt upp i avsikt att bemöta 2000-talets utmaningar, uppnås.

Helsingfors i juni år 2000

Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra

PROGRAMMET FINLAND 2015

Sitra har utbildat finländska beslutsfattare i ledning av den ekonomiska politiken sedan år 1977. I samarbete med andra parter organiserade Sitra på 1990-talet ett program för utveckling av en nationell strategi. Programmet Finland 2015 är Sitras senaste utbildnings- och utvecklingsprogram för finländska beslutsfattare.

Mål

Det centrala målet med programmet Finland 2015 är att utveckla kunskapen, kunnandet, beredskapen och nätverken bland de högsta beslutsfattarna i det finländska samhället i frågor som gäller det finländska samhällets framtid. Programmet bygger på en nationell, men samtidigt också starkt internationell synvinkel. I avsikt att uppnå detta mål

- erhåller deltagarna i programmet mångsidig information om aktuella och med tanke på framtiden centrala frågor
- bedömer deltagarna i programmet de centrala utmaningarna med tanke på det finländska samhällets framtid
- bekantar sig deltagarna i programmet med de strategiska linjedragningarna på nationell nivå
- utnyttjar deltagarna i programmet informationen de erhållit i sitt eget arbete och
- utarbetar en rapport över nya och med tanke på framtiden viktiga strategiska linjedragningar med tanke på fortsatt behandling.

Programmet Finland 2015 stöder det av Sitra framförda målet, enligt vilket Finland år 2010 skall befinna sig bland de tre framgångsrikaste nationerna i världen.

Deltagare

Programmet har körts igång av en delegation som representerar olika instanser och synpunkter i samhället med överombud Aatto Prihti på Sitra som ordförande.

Att delta i programmet Finland 2015 inkallas den högsta ledningen i olika sektorer av det finländska samhället. Det är personer på ledande poster inom det politiska beslutsfattandet, den offentliga förvaltningen, näringslivet, fackorganisationer, den tredje sektorn, informationsförmedling jämte forskning och utbildning. Olika synpunkter på samhället är mångsidigt representerade. Till kurserna inkallas kvinnor och män och personer som representerar olika generationer.

Till kurserna inkallas cirka 25 deltagare per gång. Statsministern sänder den offentliga inkallelsen till kursen. I praktiken sköter Sitra rekryteringen av deltagare.

För det detaljerade planeringsarbetet och genomförandet av programmet svarar Sitras utbildningsteam under ledning av utbildningsdirektör Tapio Anttila. För finansieringen av programmet svarar Sitra. Programmet är ingen kommersiell utbildningsprodukt och det konkurrerar således inte med något utbildningsprogram för ledare. Kursdeltagarna svarar själva för seminariernas rese- och övernattningskostnader. Sitra svarar för kostnaderna för utbildningens innehåll.

Innehåll och uppbyggnad

Finland 2015 programmets uppbyggnad, metoder och innehåll karakteriseras av tvärsamhällelighet, tvärvetenskaplighet och en internationell inriktning. Helhetsprogrammet förverkligas under en period på tre år. Programmet omfattar sex

separata kurser med inalles cirka 150 deltagare, som är centrala beslutsfattare i det finländska samhället.

Slutresultaten av den första kursen i programmet Finland 2015 presenteras i denna rapport. Kursen bestod av fyra olika seminarier. Mellan seminarierna har deltagarna arbetat och diskuterat via Internet.

Den första kursen började med ett seminarium i Washington D.C. i USA. Under seminariet diskuterades bland annat de ekonomiska utsikterna i USA och problem inom den globala ekonomin, informationssamhällets och de nya sektorernas framtid och skillnader mellan det amerikanska och de europeiska samhällena.

Nästa seminarium hölls i Berlin och Moskva. I Berlin behandlades teman som Europeiska unionens och den gemensamma valutans framtid, trycken på arbetsmarknaden, migrationen och den kulturella mångfaldens utmaningar jämte miljöproblem. Under seminariet i Moskva satte man sig in i den ryska vetenskaps- och teknologipolitiken, bank- och finansieringsverksamheten, energisektorns framtidsutsikter och företagsverksamhetens förutsättningar utan skydd och kontroll från myndigheternas sida.

De två sista seminarierna hölls i Finland. Under det första av dem diskuterades frågor gällande informationsteknologins och företagsverksamhetens framtid, välfärdsstatens utmaningar, förändringar i företagets lednings- och kontrollsystem och återkallades i minnet centrala problem i den ryska ekonomin och det ryska samhället. Under det sista seminariet arbetade deltagarna i små grupper med att bereda slutrapporten.

De inhemska och utländska sakkunniga som hördes under alla seminarier i programmet representerar toppnivån i sin bransch. I slutet av denna rapport finns en förteckning över alla sakkunniga som deltog i seminarierna och vilka ämnen de föreläste om.

I arrangemangen kring den första kursen i programmet Finland 2015 var Sitras samarbetspartner bland annat Brookings institutet och Världsbanken i Washington, europeiska migrationscentret vid fria universitetet i Berlin och Finlandinstitutet i Berlin. I Moskva samarbetade man med Rysslands vetenskaps- och teknologiministerium och International Moscow Bank. Finlands ambassader i Washington, Berlin och Moskva bidrog med sin egen insats i förberedningarna och förverkligandet. I förverkligandet av den första kursen deltog också många inhemska och utländska sakkunniga.

Metoder

Varje kurs i programmet Finland 2015 består av arbete i form av seminarier och av arbete, där man utnyttjar Internet som inlärningsmiljö. Deltagarna påverkar med sin egen expertinsats hur arbetet framskrider och vilket innehållet blir, men får samtidigt information, synpunkter och impulser av de övriga experterna.

Seminarierna förverkligas i Finland och utomlands i samarbete med sakkunniga på olika områden. Under seminarierna hörs sakkunniga och förs diskussioner. Seminarierna är slutna tillställningar.

För programmet har byggts upp en inlärningsmiljö som bygger på Internet teknologi, där deltagarna serveras bakgrundsmaterial som ansluter sig till aktuella teman före och efter seminarierna. Presentationer av alla under seminarierna hörda sakkunniga och sammandrag av de flesta föredragen levereras till deltagarna i förväg via detta datanät. Via nätet kan deltagarna också föra diskussioner sinsemellan och med sakkunniga som hörts under seminarierna.

Den virtuella inlärningsmiljön stöder programmet Finland 2015 under tiderna mellan seminarierna och också då slutrapporten bereds. Detta virtuella redskap utnyttjas också vid förverkligande av kommande kurser i programmet Finland 2015 och i Sitras övriga utbildningsprogram.

Denna slutrapport över den första kursen i programmet Finland 2015 kan i sin helhet läsas också på Sitras webbsidor under adressen www.sitra.fi/suomi2015. Till synpunkterna som framförs i rapporten kan tas ståndpunkt och om synpunkterna kan diskuteras i form av e-postmeddelanden till adressen: suomi2015@sitra.fi.

Avsikten är att förslagen och synpunkterna som framförs i slutrapporten vid behov kan ges vidare för bearbetning hos instanser som svarar för saken i fråga eller till arbetsgrupper bestående av sakkunniga personer som sammansatts just för detta ändamål. Till tillämpliga delar kan varje deltagare utnyttja materialet och slutsatserna även i sitt eget arbete och i sin egen organisation.

DELTAGARE I DEN FÖRSTA KURSEN

Inkallade deltagare i den första kursen i programmet Finland 2015 var:

Riksdagsman Maria Kaisa Aula, Centern i Finland rp
Riksdagsman Tuula Haatainen, Finlands Socialdemokratiska Parti rp
Kommunikationsdirektör Eero Heinäluoma, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC
Riksdagsman Ville Itälä, Nationella Samlingspartiet rp
Chefdirektör Lea Kauppi, Finlands miljöcentral
Verkställande direktör Johannes Koroma, Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund TT
Chefdirektör Jere Lahti, Centrallaget för Handelslagen i Finland SOK
Generalsekreterare Markku Niskala, Finlands Röda Kors
Verkställande direktör Arto Ojala, Servicearbetsgivarnas rf
Riksdagsman Outi Ojala, Vänsterförbundet
Verkställande direktör Matti Packalén, Alma Media Oyj
Överombud Aatto Prihti, Sitra
Chefredaktör Tapani Ruokanen, Suomen Kuvalehti
Statssekreterare Rauno Saari, Statsrådets kansli
Statssekreterare Raimo Sailas, Finansministeriet
Överborgmästare Eva-Riitta Siitonen, Helsingfors stad
Minister Osmo Soininvaara, Social- och hälsovårdsministeriet
Prorektor Raija Sollamo, Helsingfors universitet
Direktionsledamot Veli Sundbäck, Nokia koncernen
Understatssekreterare Juhani Turunen, Finansministeriet
Chefdirektör Reijo Vihko, Finlands Akademi

En stor del av deltagarna i den första kursen i programmet Finland 2015 är ledamöter i delegationen som planerat programmet. Minister Jaakko Iloniemi har tjänat som ordförande för kursen och för de praktiska arrangemangen kring kursen stod Sitras utbildningsteam, som består av direktör Kari Tolvanen, utbildningsdirektör Tapio Anttila, programdirektör Tuovi Allén, projektchef Pekko Kohonen ja assistent Anne Törnroos. I förberedningen och förverkligandet av seminariet i Moskva deltog också direktör Esa Manninen på Sitras Ltd och i förverkligandet av det avslutande seminariet deltog forskningsdirektör Antti Hautamäki på Sitra. För behandlingen av kursbedömningarna svarade assistent Anu Löfhjelm och högskolpraktikant Susanna Ekola på Sitra.

FINLANDS FRAMGÅNGSFAKTORER OCH UTMANINGAR

Ett hurdant Finland vill vi finländare ha i framtiden? I ett hurdant land vill vi leva, uppfostra våra barn, utföra arbete, idka hobbyer, trivas och åldras? Är allt vi önskar ens möjligt? Vad förutsätter det? Vad är det som kan hindra det?

En nations utveckling beror på många faktorer. Det har Finlands historia visat. Många faktorer är oförutsedda, rentav slumpmässiga. Den viktigaste framtidsfaktorn är ändå nationen själv. Nationen måste själv utforma sitt öde.

På de nästa sidorna bygger vi upp den bild av Finland år 2015, som vi har som mål. Bilden är ännu till många delar otydlig. Metoderna att nå detta mål är ännu bristfälliga. Någon kan rentav vara oense om själva målet. Det finns många öppna frågor. Vi måste ändå utgå från någon grundläggande syn, annars famlar vi bara i mörker.

Femton år är en kort tid i dagens värld då utvecklingen rentav stormar framåt. Det är bara att se lika långt bakåt i tiden och fundera hur grundligt Finland, Europa och hela världen har förändrats under denna korta tid. År 2015 står snart för dörren och vi måste redan nu fatta beslut, som på ett avgörande sätt avgör vårt liv då, om femton år.

Ett hurdant Finland vill vi således ha?

Finland år 2015

År 2015 ligger Finland i världstoppen som boende- och livsmiljö. Det finländska kultur- och välfärdssamhället klarar sig i den globala konkurrensen och förmår förändras på ett flexibelt sätt. Finland är ett informationssamhälle, som bygger på ett brett kunnande och på att hela folket är uppkopplat till informationsnätverk. Samhället ger möjligheter, inspirerar och belönar. Det ger medborgarna möjligheter till immateriellt och materiellt välstånd under tolerans, rättvisa och jämlikhet mitt under en snabb och kontinuerlig omvandling.

År 2015 är Finland ekonomiskt och politiskt en del av den europeiska familjen och den globala gemenskapen. Finland är med i Europeiska unionens kärngrupp och främjar utgående från sina värderingar en positiv utveckling i Europa. Finland utvecklar och erbjuder sina egna insatser – sitt kunnande, sin samarbetsförmåga och sitt globala ansvar – i avsikt att lösa internationella problem, bygga upp samförstånd och främja samarbete.

Att Finland har ekonomisk framgång förutsätter även framöver ett stabilt samhälle, som är socialt jämlikt, konkurrenskraftigt och lockande. Ett gott samhälle gör verklighet av sina löften och bygger upp ett ömsesidigt förtroende mellan olika medborgarkretsar och samhällsinstanser. Ett sådant samhälle består av medborgare som vet sitt eget ansvar och axlar detta ansvar.

År 2015 är arbets- och livsmiljön i Finland god. Välfärdssamhällets mångsidiga, moderna och konkurrenskraftiga service ger medborgarna en möjlighet till ett högklassigt liv. Servicen är ett sätt att konkurrera om kunnig arbetskraft, men samtidigt också i bredare bemärkelse en viktig faktor med tanke på nationens framgång och säkerhet.

Finland utvecklar ur sina egna utgångspunkter sin nationella kultur, som även framöver spelar en stor roll med tanke på den enskilda människan, hela nationen och den omgivande världen. År 2015 har mångkulturella Finland upptagit medborgare från Europeiska unionen och länder utanför denna som medlemmar i samhället. Den kulturella mångfalden är accepterad och har på ett naturligt sätt omvandlats till en resurs och styrka i det finländska samhället.

För Finlands framgång är det viktigt, att den framförallt bygger på människor och sociala resurser. Ett sådant samhälle förenar individualitet och samarbetsförmåga med kreativitet, utbildning, kunskaper och erfarenhet. Den materiella välfärden bygger på att kunskaper och kunskaper förädlas. En stabil ekonomisk grund och stabilitet på finansieringsmarknaden utgör för sin del en grund för framgång.

Med tanke på Finlands framgång i framtiden är det viktigt, att det sociala, mänskliga och materiella kapitalet berikas på ett rättvist sätt. I ett framgångsrikt samhälle har man byggt en stark bro mellan det sociala och det ekonomiska livet. Näringslivet och arbetslivet kan då finna nya möjligheter och vägar till framgång.

En framåtsträvande liten nation som vill trygga resultaten man uppnått måste ta alla sina resurser i bruk.

Kunskaper och kunskaper utgör grunden för nationell framgång

Allt bygger på kunskaper och utbildningen spelar en central roll då kunskaper skall utökas. Finlands nationella framgång bygger på kunskaper och kunskaper och på ett effektivt utnyttjande av denna kunskaper och detta kunskaper. En hög utbildningsnivå säkrar att vi har tillräckliga mängder mänskligt kapital för att kunna trygga en ekonomisk och social framgång. Kunskaper och kunskaper som utbildningen ger är inte enbart toppkunskaper som bygger på hög utbildning och ny teknologi. Det innebär också att hantverkskunskaper och annan praktisk begåvning utnyttjas på ett mångsidigt sätt.

I framtiden kräver arbetsmarknaden kunskaper och karriärer i många branscher av en och samma person. Utbildningen består i allt högre grad av förvärvning av sådana egenskaper som möjliggör arbete i olika branscher och i olika yrken och en flexibel omriktning av karriären hela livet ut. I informationssamhället kan utbildningsbehovet inte förutses enligt den gamla yrkesstrukturen utan utbildningssystemet måste förutse förändringar i närings- och samhällsstrukturen.

Den globala konkurrensen om företagets placering förutsätter att arbetskraftens kunskaper och färdigheter utvecklas långsiktigt, mångsidigt och kontinuerligt allt från den allmänbildande grundutbildningen.

Det sociala, mänskliga och ekonomiska kapitalet växer bäst till en grundläggande reserv för hela nationen då resurser målmedvetet utnyttjas för att öka medborgarnas kunskaper och kunskaper. Det sociala kapitalets betydelse understryks då företagsverksamheten i allt högre grad bygger på ömsesidighet och samarbete.

Utbildningen är inte längre någon verksamhet av engångsnatur, som ansluter sig enbart till ungdomsåren, utan en process som pågår hela livet ut. Kunskaper, kunskaper och färdigheter skall kontinuerligt upprätthållas och utvecklas med hjälp av utbildning och forskning oberoende av om människan gör andligt arbete eller utför arbetsuppgifter som bygger på annan färdighet och begåvning. Varje finländare har kunskaper, som skall fås i produktivt bruk i avsikt att trygga samhällets ekonomiska, sociala och immateriella framgång.

Utbildningssystemet skall ha som mål att uppfostra medborgare med ansvarskänsla och samarbetsförmåga. Utbildningen bygger på jämställdhet och på att olikhet är en accepterad egenskap.

Dessa principer förutsätter många praktiska förändringar i samhället och i samhällets sätt att fungera.

- Det finländska utbildningssystemet måste radikalt reformeras för att det finländska samhället skall kunna behålla sin ställning i konkurrensen om kunnandet.
- Utbildningstiden skall förkortas, utbildningsstöden utvecklas och examina breddas. Utbildningen skall begynna tidigare i enlighet med europeiska och internationella modeller. Utbildningsstöden skall reformeras så, att de uppmuntrar och motiverar studerandena att slutföra studierna med yrkesexamen eller annan examen tidigare än för närvarande.
- Högskolornas intagningsystem skall ändras så, att tiden mellan avläggandet av studentexamen och intagningen till högskolan förkortas. Studerandena skall övergå till högskola omedelbart efter att gymnasiet avslutats. Studentexamen skall utvecklas så, att den tjänar som intagningsprov till fortsatta studier.
- Som alternativ till de nuvarande utbildningsbanorna skall skapas examina av olika typ och nivå. Övre högskoleexamen är endast ett alternativ, som skall kompletteras med parallella "mellanexamina", som möjliggör en snabbare avlagd examen och en breddad utbildning. Dessa systemreformer skall kopplas till en samtidig reform av utbildningens innehåll.
- Varje medborgare skall erbjudas möjlighet att gott behärska minst ett stort europeiskt språk utöver de inhemska språken oberoende av utbildningsnivå eller examensområde. Så tryggar vi bäst också vårt eget lilla språkområdes och vår särpräglade nationella kulturs livskraft i en allt internationellare verksamhetsmiljö.
- Yrkesutbildningen skall utvecklas kvantitativt och kvalitativt i tillväxtområdena – alltså i områden där nya arbetsplatser bildas. En ökning av yrkesutbildningen hindrar unga från att bli sysslösa utslagna.
- En av utbildningssystemets stora utmaningar i framtiden är att locka flickor in på områdena för teknologiskt, informationstekniskt och matematiskt kunnande. Det förutsätter ett nytt tänkesätt av lärare, skolförvaltning och hela utbildningssystemet.
- Företagens kunnande skall utnyttjas i utbildningen. Ett utbildningssystem som skolan och företag tillsammans utvecklat gör det snabbare för folk med yrkesexamen eller annan examen att komma ut i arbetslivet i arbetsuppgifter som motsvarar deras önskemål och talanger. Så får också företagen bättre och snabbare den arbetskraft de behöver.
- Vuxenbefolkningens utbildning skall utvecklas i riktning mot en livslång inläring så, att inläringen och arbetet på ett naturligt sätt överlappar varandra hela livet ut. Den arbetspolitiska utbildningen måste närma sig det allmänna utbildningssystemet så, att arbetslösa uppmuntras att komplettera sin allmänbildande utbildning, lära sig ett yrke och den vägen snabbt etablera sig i arbetslivet.
- Utbildning och inläring skall ge mer flexibilitet, kontinuitet och snabb reaktionsförmåga. Efter en bred allmänbildande utbildning skall det vara möjligt att byta område och att delta i arbetslivet under studiernas gång. Inläringen i arbetet skall utvecklas också i utbildningen på högre nivå och studerandena skall motiveras att skaffa sig erfarenhet av arbetslivet redan i ett tidigt skede av utbildningen. Utbildningssystemet skall stöda den utbildade arbetskraftens vilja att stanna kvar i Finland.
- I utbildning och inläring skall individualiteten ökas och varje enskild människa skall uppmuntras till inläringstävling med sig själv. I utbildningen skall alla ges samma möjligheter, men man måste medge, att folk är olika. En är matematiskt begåvad, en annan intresserad av musik, en tredje kanske av sport. De skall ges fler egna utbildningskanaler och individuella läroplaner. Deras kunnande skall belönas redan i utbildningsstadiet. Sådana nya insikter ger fler individuella succéer, nya yrken och verksamhetsområden.
- Ny teknologi gör inläringen oberoende av tid och rum. Möjligheterna nätskolor erbjuder skall utnyttjas. Nätskolan gör det möjligt för särskilda begåvningar att utveckla sitt kunnande i hela landet. Nätskolan förändrar lärarens roll och förutsätter att fortbildningen av lärare utökas och effektivteras.
- Utbildningen på högskolenivå skall effektivteras genom att utbildningens innehåll förnyas och kvaliteten på utbildningen höjs. Det kräver en omvärdering av

anslagsbehovet. I informations- och inlärningssamhället måste läraryrkets värdering höjas.

- Målet i arbetet med att utveckla informationssamhället är att hela nationen skall uppkopplas till nät. Utöver att tillväxtcentra skall förses med täta nät måste informationssamhället föras ut också till landets glest bebyggda randområden för att utslagning skall kunna hindras och den regionala differentieringen skall bromsas upp. Informationssamhället kan förverkligas endast med hjälp av en infrastruktur som täcker hela landet.
- Medborgarna skall ges tillräckliga färdigheter och konkreta möjligheter att utnyttja informationssamhället. Kraven på färdigheterna får inte vara för höga och hjälpmedlen som informationssamhället förutsätter skall vara lätta att använda och billiga till priset. Alla medborgare skall kunna skaffa sig Internet läskunnighet.
- En täckande infrastruktur och uppkoppling till nätverk löser dock inte i sig alla problem med övergången till informationssamhället. Nätet skall också aktivt och mångsidigt utnyttjas och dess innehåll skall utvecklas. Att till exempel utbildningsmyndigheternas tjänster och nationalbiblioteket överförs till nätet ger informationssamhället ett innehåll i praktiken och ett sådant mervärde, utgående från vilket verkligt nytt kunnande kan uppkomma.
- Utbildning är det som framtiden bygger på, men grundtryggheten skall också vara i skick. Bäst blir slutresultatet om uppkomna luckor i utbildet på tjänster fylls till exempel så, att barnens immateriella välfärd förbättras. Grunden för utbildningen skall stärkas på alla nivåer allt från grundutbildningen till utbildningen på högskolenivå.

Informationssamhället kräver en ny arbetslivskultur

I informationssamhället är en allt större del av arbetet intellektuellt arbete och yrkeskunskapen bygger på ett brett kunnande. Företag och arbetsgivare är allt mer beroende av sina arbetstagare. Det avgörande blir då folks beredskap med tanke på förändringar och deras vilja att tillägna sig och tillämpa nytt kunnande.

I informationssamhället är arbetsgivarens – vare sig det rör sig om ett privat företag eller den offentliga sektorn – största insatser inte längre maskiner eller byggnader utan investeringar i mänskligt och socialt kapital. Det är samtidigt såväl en resurs som en utmaning för företagen, arbetstagarna och arbetsmarknadsparterna som representerar dessa. Det mänskliga kapitalet är rörligt och kan när som helst "rösta med fötterna".

Informationssamhället ställer också avtalssystemet inom det finländska arbetslivet inför en helt ny situation. Samarbetet på arbetsmarknaden som bygger på avtal och överenskommelser stöder en stabil utveckling i samhället och ekonomin. Avtalssamhället får dock inte utgöra en kuliss, som döljer enskilda personers individualitet och behovet av kontinuerliga förändringar. Utvecklingen på den interna marknaden i Europa och världsekonomin som öppnas för konkurrens gör det möjligt att förnya det finländska avtalssamhället och göra det flexiblare och effektivare.

I ett öppet samhälle står företag och offentliga samfund som föremål för offentlig uppmärksamhet. Deras ageranden bedöms i allt högre grad enligt det, hur de behandlar sina arbetstagare, kunder och miljön. Sociala normer och strukturer är viktiga faktorer som påverkar den ekonomiska effektiviteten. Ett etiskt och rättvist agerande företag är lockande för arbetstagarna och konkurrenskraftigt i informationssamhället och på den globala marknaden. Ett väl fungerande arbetsmarknadssystem och respekt för mänskliga rättigheter bildar till exempel en god grund för ekonomisk och immateriell framgång för individer och arbetsgemenskaper.

Av arbetstagarna kräver ett agerande i informationssamhället och på den globala marknaden kontinuerlig utveckling av det egna kunnandet och förvärvande av nya färdigheter. Av arbetsgivarna och företagen förutsätter det åter snabb reaktionsförmåga

och beredskap på förändringar. Framtida unga generationer ger företagen nytt kapital i form av kunskaper och kunnande och det måste företagen kunna hålla fast vid. Kompetensflykt från Finland till andra länder kan hindras genom att man tar fram nya, motiverande belöningsmetoder.

I informationssamhället inkluderar alla arbetsuppgifter kunnande oberoende av om arbetet bygger på abstrakta kunskaper och toppkunnande eller på praktiska färdigheter. Ett produktivt arbete kan inte bygga enbart på kunskapskapital, som skaffats genom hög utbildning. Arbetet som bygger på praktiska färdigheter och annan begåvning utgör en viktig del av framtidens informationssamhälle. Färdigheter som skaffats i arbetslivet och toppkunnande som uppnåtts genom utbildning ger nya innovationer och ny företagsverksamhet samt nya yrken och verksamhetsområden. Informationssamhället och företag i informationssamhället har rum för såväl kunskap som kunnande.

Myndigheterna skall skapa förutsättningar för ekonomisk och immateriell framgång i samhället genom att investera i kunskap och kunnande och genom att utveckla arbetslivets verksamhetsförutsättningar. I samarbete med den privata sektorn skall myndigheterna delta i arbetet med att förädla kunskaper och kunnande och att utveckla teknologin i avsikt att öka välfärden. Av den offentliga sektorn förutsätter en framgång i den globala konkurrensen också förmåga att anamma nytt och uppmuntra till innovation och att stöda förändringar i arbetslivet ekonomiskt och socialt i avsikt att främja en hållbar utveckling.

Även på arbetslivets område måste samhället förändras på många sätt, om Finlands framgångsfaktorer skall kunna utnyttjas.

- Arbetslivets strukturer och institutioner skall utvecklas så, att de blir inspirerande och flexibla. Arbetets prioritet skall stärkas genom samarbete på arbetsmarknaden och med social- och skattepolitiska metoder. Arbetets organisering skall utvecklas på ett flexibelt sätt så, att arbetet inte är beroende av tid och rum.
- Ett arbetsliv som bygger på kunskap och kunnande kräver ett nytt slag av ledarskap. Arbetstagarna behöver en ny typ av tränare som ledare. Den gamla kulturen med befallningar uppifrån och en hierarkisk ledarstil lämpar sig inte för ledare för en arbetsgemenskap som bygger på ett mångsidigt kunnande. Vi måste utveckla en ledarstil som lämpar sig för den finländska kulturen och som ökar varje enskild medarbetares eget ansvar.
- Företags- och arbetsgemenskapskulturerna skall förändras i enlighet med kraven som informationssamhället och kunnandet ställer. Arbetsgemenskapernas hierarkier skall raseras och ansvaret för resultaten av arbetet fördelas på dem, som utför arbetet. Varje medborgare är i framtiden ett "litet företag".
- Arbetsplatserna skall ges ett starkt internt sätt att agera, där framgångar upplevs som gemensamt åstadkomna och där varje enskild individ motiveras att göra sitt bästa. Den interna företagsamheten skall stärkas så, att varje medarbetare upplever sig skapa sin egen arbetsplats och samtidigt också företagets alla övriga medarbetares arbetsplats.
- Avtalssamhället skall behållas, men det måste utvecklas i en flexiblare och öppnare riktning så, att det bättre beaktar enskilda medarbetares och företags behov. I egenskap av ett litet land och en enhetlig nation kan Finland i framtiden utgöra ett laboratorium för ett arbetsliv, som bygger på kunskap och kunnande och där arbetsmarknadsparterna och företagens ledning och arbetstagare tillsammans utvecklar nya verksamhetsmodeller, belöningsystem och ledningsstilar.
- Informationssamhället skall breddas till alla sektorer inom näringslivet, till alla yrken och till den offentliga sektorn. Informationssamhället skall också fördjupas så, att toppkunnandet det möjliggör kan utnyttjas även i traditionella service- och industriyrken så, att arbetet underlättas och effektiveras.
- Servicebranscherna och -yrkena skall utvecklas, eftersom produktion av service utgör ett värdefullt och kommersiellt lönsamt arbete. Service skall erbjudas i allt högre grad

till vanliga hushåll, till företag och till den offentliga sektorn. Samhället måste lämna "gör det själv" -kulturen bakom sig och inrikta sig på servicemarknaden, där produktiv företagsverksamhet och nya arbetsplatser skapas.

Arbetet skall göras lockande och utslagning omvandlas till deltagande

Medborgarna skall uppmuntras att klara sig på sitt eget arbete. Metoder med vilka det uppnås finns på arbetsmarknads-, skatte- och socialpolitikens område. Det skall vara möjligt att uppnå välstånd genom eget arbete och medborgarna skall uppmuntras till det. Vilket som helst välgjort arbete förtjänar erkännande.

Framtidens informations- och kunnandesamhälle kräver självständighet, oberoende, fördomsfrihet, kreativitet, uppfinningsrikedom och förmåga till självständiga lösningar och risktagande av arbetstagarna. I informationssamhället är företagsamhet en allt konkurrenskraftigare metod för medborgarna att skapa sin egen arbetsplats. Strukturer som hämmar företagsamhet skall förnyas och onödigt byråkrati slopas med informationssamhällets metoder.

Det finländska samhället har alltid byggt på arbete. Arbetet skall fortsättningsvis utgöra den primära utkomstkällan. Arbete skall alltid ge en bättre ekonomisk situation än arbetslöshet såväl med tanke på den enskilda individen som med tanke på samhället. Arbetslöshet är slöseri med mänskliga och ekonomiska resurser. För att det skall undvikas måste arbetet göras mera lockande och lönande.

Individens strävan till egna lösningar skall värdesättas också så, att alla inte förutsätts anamma samma modell av livslång inläring, karriär och effektivitet. Människan måste själv få välja sina värderingar och mål i livet. Den enskilda individen måste också få nöja sig med mindre mängder studier och lägre ställda mål. Det får dock inte innebära, att samhället med hjälp av socialskydd gottgör individen för sådana individuella val. Den som nöjer sig med lägre mål skall också nöja sig med en mindre belöning.

Informationssamhällets skyddssystem skall byggas upp och dimensioneras så, att studerande, arbetstagare eller företagare med skydd av dem också vågar ta risker. Om riskerna medför temporära svårigheter, skall samhällets skyddsnät göra det lättare för individen att klara sig. Systemet skall sporra även personer med lägre utbildning att klara sig på sitt eget arbete och uppmuntra till övergång från en livssituation till en annan.

Utslagning drabbar en del av medborgarna även i ett framgångsrikt samhälle. Även om man kunde eliminera materiell fattigdom, kan det i samhället finnas en del människor, som ändå upplever sig som utslagna till följd av bristande utbildning, outvecklade människorelationsnät eller obekväma arbetsförhållanden. I informationssamhället kan utslagningen också vara ett mentalt känslotillstånd. Sådana utslagningssupplevelser är dock lika allvarliga som utslagning mätt med ekonomiska och sociala mätare. Därför skall medborgarnas deltagande i informationssamhället stärkas så, att ekonomisk utslagning och också upplevd utslagning kan förhindras.

För att utslagning skall kunna hindras måste toleransen i samhället ökas. Det ligger i alla samhällsmedlemmars gemensamma intresse. Samarbete och tolerans står inte i konflikt med konkurrenssamhällets natur.

För att dessa mål skall uppnås krävs åter utvecklingsarbete och förändrade strukturer i många frågor.

- Fällor i löner, socialskydd och beskattning skall elimineras och systemen göras mera sporrande. Att leva på eget arbete skall i alla förhållanden vara lönsammare än att leva på socialskydd.

- I arbets- och företagslivet skall det vara tillåtet att misslyckas och att pröva på nytt. Det skall vara möjligt att ta sig fram genom försök och misstag. Vid sidan om den självständiga företagsamheten på egen risk skall understrykas den interna företagsamheten i företag och företagen skall utveckla nya belöningsystem i avsikt att främja denna. Hindren för företagsamhet och olika faktorer som hindrar medborgare från att etablera sig som företagare skall elimineras.
- Skatte- och socialskyddssystemen skall reformeras till en helhet som sporrar till arbete och företagsamhet. Socialskyddet skall garantera de grundläggande förutsättningarna i livet, men det skall vara så uppbyggt att det uppmuntrar till arbete. I socialskyddet skall utvecklas en modell som bygger på tre pelare, där grundskyddet som samhället finansierar, det lagstadgade skyddet som bygger på arbete och det frivilliga skyddet bildar en fungerande helhet.
- Förtidspensionssystemen skall omprövas. Faktorerna, som lockar medborgare att gå i pension alltför tidigt skall minskas. Målet skall vara, att medborgarna arbetar ända till ålderspensionsåldern, om bara deras fysiska och psykiska arbetsförmåga tillåter detta. Deltidspension är ett bättre alternativ till förtidspensionen. Med hjälp av deltidspension kan äldre människor förbli aktiva i samhället. Deltidspensionen skall utvecklas som en del av pensionssystemet och förmånerna deltidspensionen ger skall omprövas. Samtidigt kan äldre arbetstagares arbetsinsats och arbetserfarenhet utnyttjas i samhället.
- Mängden och kvaliteten på den äldre befolkningens sociala service och hälsoservice skall tryggas med nya finansierings- och personallösningar och med nya sätt att producera service. Den äldre befolkningens betalningsförmåga och betalningsvillighet skiljer sig i framtiden från nuläget. Marknaden skall ha rum för privat välfärdsservice så, att behovet av service kan täckas och den offentliga ekonomins finansiering tryggas. Med hjälp av dem skall man trygga en effektiv offentlig serviceproduktion.
- Den tredje sektorn kan tjäna som ett värdefullt stöd i arbetet med att hindra utslagning. Medborgarorganisationer, församlingar, frivilligarbete och fritidsintressen skall verka i samarbete med stat och kommuner så, att medborgarna på ett meningsfullt sätt kan hållas kvar som en del av samhället.
- Även om inkomstfördelningen i Finland hör till de jämnaste i hela världen och det hos oss relativt sett finns minst materiell fattigdom, säger och upplever sig rätt många människor vara utslagna. Bakgrunden och orsaken till denna mentala utslagning måste utredas. Ekonomisk utslagning och fattigdom kan minskas med metoder som välfärdssamhället kan erbjuda. På samma grunder kan också psykiskt upplevd utslagning elimineras.
- Utslagna skall behandlas värdigt och rättvist. De skall uppmuntras att delta i arbetslivet. Välfärdssamhällets skyddsnet skall omvandlas till "skyddstrampoliner", från vilka utslagningshotade medborgare flexibelt åter kan svinga sig upp i arbetslivet. Många har slutligt trasslat sig in i skyddsneten, eftersom sporrarna som byggts in i systemen fungerat bristfälligt.

Befolkningen åldras och brist på arbetskraft hotar

År 2015 har folkmängden i Finland börjat minska, befolkningen i arbetsför ålder minskar och andelen åldringar börjar snabbt öka. Att andelen äldre personer ökar medför att behovet av social service och hälsoservice och därmed de offentliga utgifterna ökar. Pensionsutgifterna ökar desto snabbare ju snabbare den ekonomiska tillväxten är. Mängden personer på förtidspension är år 2015 den dubbla i jämförelse med nuläget, om pensionssystemen förblir oförändrade. De växande pensionsutgifterna och det ökade behovet av service raserar grunden för finansieringen av den offentliga ekonomin, om inte nya sätt att producera och finansiera service utvecklas.

Den allt äldre befolkningen förändrar strukturerna och verksamheten på arbetsmarknaden. Behovet av olika slag av privat och offentlig service ökar, men det blir allt svårare att få arbetskraft till dessa branscher. Risken för arbetskraftsbrist blir verklighet

såväl inom informationssamhällets nya verksamhetsområden som inom välfärdssamhällets traditionella servicebranscher.

Utbudet på arbetskraft börjar minska inom drygt två årtionden. Vi kommer att se en omstrukturering av nationalekonomin, som medför en sådan omstrukturering av industrin, att el- och elektronikindustrins andel av produktionen fördubblas. Även om de övriga produktionsgrenarna samtidigt förblir oförändrade eller rentav minskar, står Finland inför en allvarlig arbetskraftsbrist i alla branscher.

Vi ställs inför en verklig konkurrens om arbetskraften och om företag som etablerar sig i Finland. Samtidigt ökar mängden åldringar som kräver vård och åldringarnas livslängd blir allt längre. Bristen på arbetskraft kan inte lösas genom förnyad befolkning och höjd nativitet. Vi måste snabbt finna nya perspektiv och strategier för att åtgärderna skall hinna verka tillräckligt snabbt.

Vilka förändringar förutsätter då dessa principer i samhället, företagen, lagstiftningen och tänkesätten?

- På den hotande arbetslösheten måste finnas lösningar såväl bland ungdomen som bland dem som närmar sig pensionsåldern. På lång sikt måste vi också uppmuntra till ökad nativitet och inleda import av arbetskraft.
- Trycken på arbetsmarknaden lättas så, att ungdomar tidigare etablerar sig i arbetslivet. Det kan påskyndas med hjälp av en tidigare inledd skolgång, förkortade utbildningstider och reformerade utbildningsstöd. Under den aktiva arbetsåldern krävs också fortbildning och kompletterande utbildning för att ett flexibelt utnyttjande av arbetskraften skall kunna tryggas.
- Åldrande arbetstagare hålls längre kvar i arbetslivet, om pensionsåldern höjs samtidigt som man gör det lättare för folk att orka i arbetet, förbättrar arbetsmiljön och ökar trivseln i arbetet. Arbetstagarna skall spurras till utbildning. Företagen bär sitt eget ansvar i arbetet med att hålla arbetstagarnas arbetsförmåga på en allt högre nivå.
- Förtidspensionssystemet skall omprövas i sin helhet. Systemet måste ändras så, att pensionen i allt högre grad förtjänas in under de sista arbetsåren. Pension skall förtjänas in under hela arbetskarriären och pensionsåldern skall vara flexibel. Målet skall vara, att en längre arbetskarriär ger en bättre pension oberoende av bransch eller sektor.
- Vårdbranschen står inom en nära framtid inför en allvarlig arbetskraftsbrist, eftersom de stora årskullarna går på pension under åren 2010-20. Under samma årtionden blir också andelen äldre personer som störst och behovet av vård ökar. Ungdomar måste uppmuntras att söka sig till branscher, där arbetskraftsbrist hotar tidigare, till exempel så, att man förändrar de ungas inställning till kommunerna och staten som arbetsgivare. Den offentliga sektorn står inför en stor utmaning då det gäller att höja dess image som arbetsgivare.
- Konkurrensen om kunnig arbetskraft skärps i hela Europa och i alla branscher, eftersom befolkningsstrukturen överallt är mycket lika. Import av arbetskraft blir outhärligt om arbetskraftsbrist skall kunna hindras. I den frågan måste Finland spela en aktiv roll och ta initiativ för att arbetskraft, som motsvarar företagets behov, skall finnas tillgänglig på arbetsmarknaden. Invandringspolitikerna skall vara målriktad och selektiv och den måste motsvara strukturomvandlingen på arbetsmarknaden.
- På lång sikt är det möjligt att rätta till befolkningens åldersstruktur också genom att sporra finländarna att öka antalet barn. Nu skaffar folk barn allt senare till följd av långa utbildningstider, den svåra situationen på bostadsmarknaden och det utvecklade bostadsfinansieringssystemet. Nativiteten kan höjas med hjälp av förkortade utbildningstider, en reformerad bostadspolitik och nya familjepolitiska åtgärder.
- En höjd produktivitet minskar visserligen efterfrågan på arbetskraft inom industrin, men det är branscherna med låg produktivitet som först hotas av arbetskraftsbrist. För att läget skall underlättas måste arbetskraftens rörlighet ökas såväl regionalt som

internationellt till exempel med hjälp av beskattning och regionalpolitik. Med skatte- och regionalpolitiska metoder skall uppkomsten av arbetsplatser stödas där ledig arbetskraft finns.

- Nya arbetstagare behöver dagvård och skolor för barnen. Utländska arbetstagare behöver åter undervisning i finska och i finländsk kultur i ett så tidigt stadium som möjligt och de måste kunna erbjudas service också på främmande språk.

Europeiska unionen expanderar och den kulturella mångfalden ökar

Att Europeiska unionen expanderar ökar unionens vikt globalt och skapar nya marknadsområden för Finland. Finland måste se till, att våra egna påverkningsmöjligheter bibehålls och utvecklas på ett positivt sätt även inom en expanderad union.

Då europeiska unionen expanderar blir den gemensamma arbetsmarknaden allt större. I de blivande medlemsländerna är befolkningens åldersstruktur gynnsammare än i unionens nuvarande medlemsländer. I den expanderade unionen kommer skillnaden i levnadsstandarden till en början att vara stor mellan gamla och nya medlemsländer. I de gamla medlemsländerna är också socialskyddet högre och servicen bättre. Allt det påskyndar arbetskraftens rörlighet.

Rörligheten dämpas dock av språk- och kulturskillnader och kraven på utbildning och färdigheter. Erfarenheterna hittills inom unionen visar, att arbetskraften i gränsområden livligast rör sig från ett land till ett annat.

I vilket fall som helst behöver Finland mer befolkning i arbetsför ålder, nya kunniga personer, men också olikhet och kulturell mångfald för att grunderna för välfärden skall hålla och nationen förbli livskraftig. Finland måste underlätta anpassningen hos de utländska invandrare, som vill arbeta och studera här. Medborgarnas inställning till invandrare skärps, om invandrarna endast upplevs söka bättre sociala förmåner. Nivån på det finländska socialskyddet är dock inte exceptionellt hög eller på annat sätt lockande i jämförelse med de övriga medlemsländerna i unionen.

En del av invandrarna blir permanent boende här, medan åter andra stannar här endast i temporära arbetsuppgifter. De kräver olika typer av service från samhällets sida. Invandranas och flyktingarnas ställning och behov skiljer sig likaså från varandra.

Den kulturella mångfalden har kommit till Europa för att stanna och den måste stärkas via behärskade förändringar. I och med att Europeiska unionen expanderar bildas ett marknadsområde som hör till de största i världen samtidigt som Europa får en allt större kulturell mångfald och en allt toleranter atmosfär. Expansionen ökar unionens vikt i den globala gemenskapen. Det gör det lättare att upprätthålla säkerheten och hantera miljörisiker.

Också hanteringen av dessa i hög grad externa tryck kräver förändringar, förutseende och aktioner av oss.

- Att Europeiska unionen expanderar ger oss redan i förväg möjligheter till ett nytt slags samarbete i ekonomiska frågor och miljöfrågor bland annat mellan staterna i Östersjöområdet. Om det blir möjligt för Ryssland att bli medlem, måste verkningarna av det förutses och utredas. Samarbetet inom den nordliga dimensionen skall intensifieras till exempel gällande bruket av energi- och naturresurser och i miljöfrågor.
- Finland skall påverka den expanderande unionens utveckling i förväg med sitt eget kunnande och sin egen sakkunskap.
- Verkningarna av att unionen expanderar med tanke på Finlands lantbruk och därmed på landsbygdens livskraft skall utredas. Det finländska lantbrukets konkurrenskraft skall bygga på specialisering, där man utnyttjar våra särförhållanden och vår rena

natur. En expanderande union erbjuder Finland ett stort marknadsområde, inom vilket vi kan specialisera oss på ett smalt område som kräver specialkunnande.

- Vårt specialkunnande skall breddas att omfatta nya områden såsom bioteknik. Människor är allt mer intresserade av hälsan och miljön. För Finlands lantbruk är det viktigt att kunna ta fram produkter som bygger på dessa värderingar.
- Finland skall utgående från de nationella utgångspunkterna utarbeta en invandringsstrategi, där man beaktar erfarenheterna i sådana länder, som har en längre erfarenhet av invandrare och hur utlänningar kan integreras i samhället.
- En aktiv invandringspolitik förutsätter att man skapar klara spelregler och att man utreder och förutser behovet av arbetskraft. Vi måste själva bestämma hurdana invandrare vi vill ha och hur vi skall locka dem till landet. Det är fråga om det, om vi vill få kunniga personer hit eller om vi vill få billig arbetskraft. Vi måste också fastställa om vi vill locka invandrare från unionens nuvarande medlemsländer eller från länder som står helt utanför unionen.
- De finländska arbetsmarknadsorganisationerna skall utreda, hurdana verkningar på arbetsmarknaden en expansion av unionen och en allt rörligare arbetskraft får. Vi måste också bedöma hur långa övergångstider vi måste och kan ställa upp för arbetskraftens rörlighet då unionen expanderar.
- Medborgarna skall uppfostras till en kulturell mångfald med hjälp av goda exempel och genom att Finlands egen nationella identitet och kultur stärks. Finländarna skall uppmuntras att flexibelt och jämbördigt acceptera invandrare som en del av det finländska samhället och arbetslivet.
- En lyckad integrering av invandrarna i det finländska samhället förutsätter att invandrarna behärskar finska språket, att förmåner och skyldigheter definieras och att servicen utvecklas. Det förutsätter att invandrarernas utbildning och språkkunskaper förbättras. Också invandrarernas möjligheter till egen företagsverksamhet skall ökas. Utslagning bland invandrarna skall hindras och invandrarna skall göras till en naturlig del av det finländska samhället. Mångkulturella Finland ger såväl finländarna som invandrarna ansvar och skyldigheter.

SAMMANDRAG

År 2015 är Finland således ett framgångsrikt land, där människor har det gott att vara och där det är gott att leva. Kommer det att bli verklighet? Vilka är förutsättningarna för att det skall bli verklighet, vad kunde hindra att det blir verklighet?

Ovan har redogjorts för det finländska samhällets viktigaste starka sidor och utmaningarna som samhället i framtiden ställs inför. Det finns fler starka sidor och utmaningar som bör nämnas för att bilden av Finland skall bli fullständigare.

Framgång bygger på många starka sidor och överlägsenhetsfaktorer, som Finland har:

- klara samhällsnormer och till arbetet anslutande värden
- en stark samhällsmoral
- en hög trygghetsnivå
- konsensus om informationssamhället
- ett heltäckande utbildningssystem
- en god och välfungerande förvaltning
- effektiva trafikarrangemang och god logistik
- en välfungerande och sund bank- och finansieringssektor
- en högklassig social service och hälsoservice
- en särpräglad nationell kultur och högklassig kulturservice
- en ren natur och livsmiljö
- en god ställning hos kvinnorna och förverkligad jämlikhet
- ett arbetsmarknadssystem som bygger på avtal och gemensamma förbindelser

I det finländska samhället finns samtidigt också mycket som borde utvecklas och sådana riskfaktorer, som det är skäl att fästa särskild uppmärksamhet vid, om vi vill ha framgång, såsom:

- i utbildningen borde finnas mer flexibilitet, kontinuitet, individualitet
- konsumentservicen och serviceyrkena är lågt värderade
- möjligheterna till välstånd av det egna arbetet är bristfälliga
- reformeringen av avtalssamhällets strukturer är inte slutförd
- svag uppmuntran till företagsamhet och acceptering av misslyckanden
- datanätet når ännu inte hela folket
- brist på förtroende för det politiska beslutsfattandet
- geografien och läget medför utvecklings- och kostnadstryck på logistiken
- behov av en reformering av finansierings- och personalstrukturen inom den sociala servicen och hälsoservicen
- befolkningen åldras och brist på arbetskraft hotar
- kriminalitet över gränserna ett framtidshot
- miljöhot från närområdena, från områden utanför Finland
- invandrarnas färdigheter bristfälligt utnyttjade
- negativa attityder och fördomar mot kulturell mångfald

Problemet kan lösas och de starka sidorna utgör en god grund att bygga vidare på. Det finländska samhället är tillräckligt effektivt och starkt för att kunna ta itu med att vidareutveckla och förverkliga dessa idéer. I en globaliserad världsekonomi kan också en liten nation ha god framgång, om man bara agerar snabbt och målmedvetet.

Det börjar redan vara bråttom för Finland att precisera de nya perspektiven. Förändringarna som skildras i denna rapport är redan på gång hos oss och i vår omgivning. Förändringarna kräver snabba avgöranden och beslut, aktioner och arbete. Om de uppskjuts för länge, hinner besluten inte längre verka tillräckligt effektivt. Möjligheterna som de politiska, ekonomiska och sociala förutsättningarna ger är under kommande år nödvändigtvis inte bättre än vad de är just nu.

Frågan är hur vårt välfärdssamhälle ser ut år 2015. Framför allt är frågan hur vi skall finansiera detta välfärdssamhälle.

EXPERTER OCH TEMAN

Arbetspråket under seminarierna i programmet Finland 2015 som hölls utomlands har huvudsakligen varit engelska. I sådana sammanträden där alla närvarande har varit finländare, har arbetspråket varit finska. Under seminarierna som hållits i Finland har arbetspråket likaså varit finska. Arbetet under seminarierna som hållits i Finland har huvudsakligen skett i form av grupparbete.

Alla sakkunniga som deltagit i den första kursen i programmet Finland 2015 och teman för deras föredrag framgår av förteckningen nedan i kronologisk ordning skilt för varje enskilt seminarium.

5.3.2000 Kongresscentret vid Helsingfors-Vanda flygplats

Programmet Finland 2015, öppningsanförande
Paavo Lipponen, statsminister

Yhteiskunnallinen murros ja Sitran tehtävät
Aatto Prihti, överombud, Sitra

5.-8.3.2000 Washington D.C., USA

The future of the world economy - who will be the driving force?
Rudiger Dornbusch, Professor at The Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts

Historical perspectives on the American mind set
Haynes Johnson, Political Commentator and Author, Washington D.C.

The challenges of the information society
Manuel Castells, Professor at the University of Berkeley, California

Social and political challenges facing USA over the next fifteen years
Thomas E. Mann, Senior Fellow of the Brookings Institute, Washington D.C.
Gary Burtless, Senior Scholar of the Brookings Institute, Washington D.C.

The art of lobbying
Les Janka, President of Les Janka International, Washington D.C.

Trade issues facing the 21st century
Michael B. Smith, Ambassador, Global USA Incorporated, Washington D.C.

Security issues facing the 21st century
Ivo H. Daalder, Senior Fellow of the Brookings Institute, Washington D.C.

An insider's view on the U.S. Congress
William Frenzel, Guest Scholar of the Brookings Institute, Washington D.C.

Finland and the World Bank - partnership for the future
Ilkka Niemi, Executive Director of the World Bank, Washington D.C.

The Bretton Woods Institutions and the UN - co-operation and finance for development

Mats Karlsson, Vice President of the World Bank, Washington D.C.

The role of the World Bank in the future

James D. Wolfensohn, Chairman of the Board of the World Bank, Washington D.C.

The different societies - USA and Finland

Bengt Holmström, Professor at the Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Massachusetts

USA, European Union and Finland

Jaakko Laajava, Ambassador of the Embassy of Finland in Washington D.C.

Industry and the new sciences in USA

Gregory Simon, President of Simon Strategies, Washington D.C.

The booming U.S. economy - where does Europe stand?

Charles L. Schultze, Senior Scholar of the Brookings Institute, Washington D.C.

2.-4.4.2000 Berlin, Tyskland

Germany in 2015

Theo Sommer, Editor of Die Zeit, Hamburg

Germany from the Finnish point of view

Arto Mansala, Ambassador of the Embassy of Finland in Berlin

European Union in 2015

Jaakko Itoniemi, Ambassador

Peter Ludlow, Director of the Centre for European Policy Studies, Bruxelles

Globalization, migration and systems competition

Hans-Werner Sinn, Professor at the University of Munich

Multicultural Europe: challenges and visions - panel discussion

Jochen Blaschke, Professor and Director of the European Migration Center at the Free University of Berlin

Ines Sprenger, Officer of the Commissioner for Foreigners in Brandenburg, Berlin

Y. Kenan Kolat, Representative of the Turkish Association in Berlin-Brandenburg

Safter Cinar, Deputy of Foreigners of the German Trade Union in Berlin-Brandenburg

Environment issues as part of the stability of Eastern Europe and Balkans

Pekka Haavisto, Chairman of the Balkans Task Force, United Nations Environment Programme, Geneva

History and future of Berlin

Hannes Saarinen, Professor and Director of Finnland Institut, Berlin

Euro and the world economy

Charles Wyplosz, Professor and Director of the Graduate Institute of International Studies, Geneva

Threats and solutions of European security

Walther Stütze, Secretary of State, Federal Ministry of Defence of Germany, Berlin

5.-6.4.2000 Moskva, Ryssland

Russia's science and technology policy
Mikhail Kirpichnikov, Minister of Science, Government of Russian Federation

Meetings with the leaders of major political parties in the Duma

Development and challenges of the Russian financial sector
Ilkka Salonen, President of The International Moscow Bank, Moscow

European Union, Finland and Russia
Markus Lyra, Ambassador of the Embassy of Finland in Moscow

How do private entrepreneurs in Russia operate without state protection and enforcement?
Vadim Volkov, Professor at the European University at St. Petersburg

Russian energy resources and their utilisation
Jakov Urinsson, Vice President of the United Energy Systems RAO UES, Moscow

Russia in 2015 - scenarios for the Russian society
Andrei Neshadin, Vice President of The Expert Institute, Moscow

Comments on energy and scenario issues
Seppo Remes, Corporate Vice President of Fortum, Moscow

8.-9.5.2000 Hanaholmen, Esbo

Tietoyhteiskunnan ja yritystoiminnan tulevaisuuden haasteet Euroopassa
Erkki Liikanen, medlem av Europakommissionen, Bryssel

Hyvinvointivaltio vuonna 2015
Raija Julkunen, docent, Jyväskylä universitet
Hannu Uusitalo, överdirektör, STAKES, Helsingfors

Corporate governance - amerikkalainen ja eurooppalainen malli
Matti Pulkkinen, verkställande direktör, LTT-Tutkimus Oy, Helsingfors
Pekka Timonen, docent, Helsingfors universitet

Kaksi näkökulmaa Venäjän tulevaisuuteen
Pekka Sutela, chef för Finlands Banks forskningsinstitut för transitionsekonomier, Helsingfors
Markku Lonkila, forskare, Helsingfors universitet

5.-6.6.2000 Tervakoski

Beredning av slutrapportens teman i arbetsgrupp